

**Wytyczne dotyczące
świadectw potwierdzających
niepreferencyjne pochodzenie towarów**

**OPRACOWANIE: DEPARTAMENT CEŁ
WARSZAWA LISTOPAD 2016**

I. Wstęp.

Przepisy unijne nie zawierają uregulowań dotyczących wspólnych dla wszystkich państw członkowskich UE zasad dokumentowania niepreferencyjnego pochodzenia wywożonych towarów. Kwestie te są obecnie regulowane wyłącznie przepisami krajowymi oraz niniejszymi Wytycznymi w sprawie ich stosowania.

W dniu 22 sierpnia 2016 r. weszło w życie **Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2016 r. w sprawie świadectwa potwierdzającego niepreferencyjne pochodzenie towaru** (Dz.U. z 22.8.2016 r., poz. 1307). Na podstawie delegacji ustawowej zawartej w ustawie z dnia 19 marca 2004 r. Prawo celne - Minister Finansów określił w drodze ww. rozporządzenia szczegółowe wymogi, jakie powinien spełniać wniosek o wystawienie świadectwa potwierdzającego niepreferencyjne pochodzenie towaru oraz samo świadectwo; wzór zarówno wniosku jak i świadectwa, oraz sposób i tryb wystawiania przez organy celne świadectwa potwierdzającego niepreferencyjne pochodzenie towaru.

II. Zasady ogólne

Niepreferencyjne świadectwo pochodzenia potwierdza, że towar pochodzi z Unii Europejskiej lub z państwa trzeciego.

Jeżeli takie są wymogi wymiany handlowej, świadectwo pochodzenia może potwierdzać, że towary pochodzą z określonego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

W przypadku gdy warunki z art. 60 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiającego unijny kodeks celny (UKC) są spełnione jedynie w wyniku szeregu czynności lub procesów przeprowadzonych w różnych państwach członkowskich Unii Europejskiej - świadectwo może potwierdzać jedynie, że towar pochodzi z Unii Europejskiej.

- Organ celny wystawia świadectwo pochodzenia **na wniosek** eksportera lub nadawcy towaru.

Wniosek o wystawienie świadectwa może złożyć zarówno podmiot unijny, jak i podmiot nieunijny (niemający swojej siedziby na obszarze UE), jeżeli dokonuje wywozu towarów z Polski. Jednak należy mieć uwadze, że świadectwa wystawiane w Polsce, a wskazujące jako eksportera podmiot z innego nieunijnego kraju mogą być w praktyce odrzucane przez organy celne kraju przywozu.

- W celu wystawienia świadectwa pochodzenia organ celny udostępnia **bezpłatnie** wnioskodawcy formularz wniosku o wystawienie świadectwa pochodzenia i formularz świadectwa pochodzenia jako komplet formularzy do wypełnienia.

Formularze wniosku i świadectwa muszą być zgodne z wzorami zawartymi w załącznikach nr 1 i 2 do ww. rozporządzenia, jednak do wyczerpania nakładów dostępnych w urzędach celnych druków formularzy mogą być stosowane formularze wniosku o wystawienie świadectwa pochodzenia i świadectwa pochodzenia zgodne ze wzorem obowiązującym przed dniem wejścia w życie UKC.

Reguły, jakich należy przestrzegać przy sporządzaniu świadectwa pochodzenia i dotyczącego go wniosku.

Eksporter/nadawca wypełnia wniosek o wystawienie świadectwa pochodzenia oraz formularz świadectwa (oryginał i kopia) zgodnie z opisem pól i przypisami, a następnie składa je wraz z załącznikami w urzędzie celnym. Formularze wypełnia się identycznie wielkimi literami odręcznie, na maszynie lub komputerowo.

Świadectwo i wniosek nie mogą nosić śladów wymazań ani dopisków. Naniesione na nim zmiany wprowadza się poprzez wykreślenie błędnych danych i naniesienie, o ile zaistnieje taka potrzeba, danych poprawnych. Każda taka zmiana musi być uwierzytelniona przez osobę, która jej dokonała i poświadczona przez właściwe organy.

Przy każdej wymienionej na wniosku pozycji musi być podany numer porządkowy. Pod ostatnim wpisem należy umieścić poziomą linię. Niewykorzystane miejsca należy przekreślić w sposób uniemożliwiający dokonanie późniejszych wpisów.

Towary muszą być opisane zgodnie z praktyką handlową i w sposób wystarczająco dokładny, aby umożliwić ich zidentyfikowanie.

Przestrzeganie powyższych zasad jest o tyle istotne, że od staranności wypełnienia dokumentu może zależeć jego uznanie w kraju przywozu, a zgodność wniosku ze świadectwem i nie budząca wątpliwości jego forma umożliwi szybkie potwierdzenie autentyczności świadectwa pochodzenia w przypadku ewentualnych kontroli dokumentu przeprowadzanych zarówno z inicjatywy polskich organów celnych jak i na wniosek władz kraju przywozu.

Organ celny może wydać **kopię świadectwa** pochodzenia na wniosek eksportera lub nadawcy towaru, któremu wystawiono oryginał świadectwa pochodzenia. W celu sporządzenia kopii świadectwa pochodzenia wykorzystywana jest część formularza świadectwa pochodzenia oznaczona jako „KOPIA”.

Co do zasady świadectwo pochodzenia wystawiane jest podczas wywozu towaru, do którego się odnosi. Jeżeli jednak z powodu szczególnych okoliczności organ celny nie wystawił świadectwa pochodzenia podczas wywozu towaru, może je również wystawić po wywozie towaru.

W przypadku kradzieży, utraty lub zniszczenia świadectwa pochodzenia, na wniosek eksportera lub nadawcy towaru, któremu wystawiono oryginał świadectwa pochodzenia, organ celny wystawia **duplikat** świadectwa pochodzenia na podstawie dokumentów będących w jego posiadaniu. W polu 5 duplikatu świadectwa pochodzenia zamieszcza się adnotację „Duplikat” oraz datę wystawienia i numer seryjny oryginału świadectwa.

III. Uproszczony tryb wystawiania niepreferencyjnych świadectw pochodzenia.

Zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2016 r. w sprawie świadectwa potwierdzającego niepreferencyjne pochodzenie towaru - na wniosek eksportera lub nadawcy towaru dokonującego częstych i regularnych wywozów towarów z terytorium Polski i dających gwarancję weryfikacji statusu pochodzenia towarów, organ celny może wystawiać świadectwa pochodzenia w trybie uproszczonym.

Uproszczony tryb wystawiania świadectw potwierdzających niepreferencyjne pochodzenie towaru polega na udostępnieniu osteplowanych przez organ celny świadectw pochodzenia przed wywozem towaru, wypełnianych przez eksportera lub nadawcę towaru podczas wywozu towaru.

Decyzję co do wystawiania danemu podmiotowi świadectw pochodzenia w trybie uproszczonym organ celny podejmuje udzielając wnioskującemu upoważnienia do stosowania uproszczonego trybu wystawiania świadectw niepreferencyjnego pochodzenia towarów.

Polski organ celny może udzielić takiego upoważnienia, jeżeli zgodnie z art. 22 ust. 1 UKC jest właściwy do rozpatrzenia wniosku, tj. prowadzone są w Polsce (lub są tutaj dostępne) główne księgi rachunkowe wnioskodawcy oraz na terytorium Polski wnioskodawca prowadzi przynajmniej część działalności, której dotyczy wnioski.

Kolejny warunek, który należy ocenić przed udzieleniem upoważnienia to częstotliwość i regularność dokonywania wywozu towaru z terytorium Polski.

Oceniając pozytywnie gwarancje możliwości zweryfikowania pochodzenia towarów, jakie daje wnioskodawca, organy celne biorą w szczególności pod uwagę następujące okoliczności:

1. wobec wnioskodawcy nie jest prowadzone postępowanie egzekucyjne, upadłościowe,
2. wywożone produkty mogą być uważane za pochodzące w rozumieniu odpowiednich przepisów,
3. wnioskodawcy nie zostało cofnięte upoważnienie do stosowania uproszczonego sposobu dokumentowania pochodzenia towarów, ze względu na naruszenie przez niego przepisów prawa, w okresie ostatniego roku.

Wnioskowanie o upoważnienie do stosowania uproszczonego trybu wystawiania świadectw pochodzenia

Osoba ubiegająca się o udzielenie upoważnienia, zwana dalej "wnioskodawcą", składa wniosek do naczelnika urzędu celnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę wnioskodawcy, lub według miejsca, w którym dokonywane będą czynności wynikające ze stosowania tego trybu (§ 2 ust. 1 pkt.2 rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 maja 2016 r. w sprawie właściwości miejscowej organów celnych).

Wniosek powinien zawierać wskazanie oddziału celnego, w którym podmiot chciałby realizować tę procedurę, tzn. uzyskiwać osteplowane formularze, rozliczać się z pobranych i wykorzystanych druków świadectw.

Wniosek powinien zawierać również uzasadnienie. Wśród okoliczności uzasadniających uzyskanie upoważnienia można wskazać częstotliwość i regularność dokonywania wywozu z terytorium kraju, w szczególności powtarzający się wywóz jednakowych produktów uzyskiwanych w wyniku tego samego procesu produkcji lub długofalowych kontraktów zakupu, przestrzeganie i doświadczenie w stosowaniu przepisów dotyczących ustalania pochodzenia towarów, dotychczasową współpracę z organami celnymi, status upoważnionego przedsiębiorcy (AEO), posiadanie pozwolenia na stosowanie procedury uproszczonej itp.

Upoważnienie wydaje się na czas nieokreślony, chyba że wnioskodawca wnosi o ograniczenie okresu jego ważności.

Korzystanie z upoważnienia (realizacja procedury).

W przypadku uzyskania upoważnienia do stosowania uproszczonego trybu wystawiania niepreferencyjnych świadectw pochodzenia, podmiot składa częściowo wypełniony formularz wniosku o wystawienie świadectw pochodzenia (lub formularze wniosków - jeśli świadectwa mają potwierdzać różne pochodzenie towarów) - zgodny ze wzorem określonym w załączniku 1 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2016 r. w sprawie świadectwa potwierdzającego niepreferencyjne pochodzenie towaru.

Wniosek powinien mieć wypełnione rubryki 1, 3, 6 (w zakresie opisu towaru), 8 i ewentualnie 9. W rubryce 1 musi być wpisana pełna nazwa i adres eksportera lub nadawcy. W rubryce 8 wniosku oprócz podpisu musi być podane wyraźnie imię i nazwisko podpisującego.

- Tak wypełniony formularz wniosku będzie stanowił wspólną podstawę dla wystawienia potwierdzonych *in blanco* (ostemplowanych) świadectw pochodzenia dla tych produktów. Oznacza to, że przy kolejnych wysyłkach takich produktów jak opisane w tym wniosku, nie będzie potrzeby wypełniania kolejnych druków wniosków, ani przedstawiania dokumentów na potwierdzenie pochodzenia towarów.

Wniosek stanowiący wspólną podstawę dla późniejszego wystawienia świadectw pochodzenia może dotyczyć jednego lub większej liczby towarów. Opis towaru w polu 6 powinien obejmować kod CN oraz nazwę towaru. Nie należy wpisywać ilości opakowań.

W przypadku sporządzenia wniosku na więcej niż jeden towar, świadectwo może być wystawione na jeden z tych towarów, na kilka z nich lub na wszystkie. Zmiana rodzaju towaru skutkować będzie koniecznością złożenia nowego wniosku.

Na drugiej stronie wniosku powinno znaleźć się uzasadnienie, że towar spełnia regułę niepreferencyjnego pochodzenia. W celu potwierdzenia tego faktu organ celny może zażądać przedłożenia stosownych dokumentów lub wyjaśnień.

Eksporter /nadawca towaru przedkłada również wypełnione w rubryce 1 świadectwa w ilości ustalonej z organem celnym i określonej w decyzji organu (upoważnieniu) do potwierdzenia podpisem i pieczęcią. Miejsce i data wystawienia są uzupełniane przez eksportera wraz z pozostałymi rubrykami dokumentu w momencie eksportu towaru.

Korzystający z upoważnienia powinien zachować kopie wykorzystanych formularzy świadectw.

Ilość kopii świadectw zwróconych po wykorzystaniu przez eksportera, upoważnia – po uprzednim sprawdzeniu ich zgodności ze złożonym wnioskiem - do wydania odpowiedniej ilości następnych świadectw potwierdzonych *in blanco* i zaewidencjonowanych przez urząd celny, w okresie wskazanym w upoważnieniu, nie dłuższym jednak niż 6 miesięcy od daty wydania poprzedniej partii świadectw *in blanco*.

Zawnioskowanie przez eksportera o zmianę ilości wydawanych świadectw *in blanco*, miejsca lub okresu rozliczenia procedury stanowić będzie podstawę do zmiany decyzji.

Eksporтер zobowiązany jest do wykorzystania świadectw zgodnie z ich przeznaczeniem oraz do przechowywania, przez okres 5 lat od momentu wystawienia świadectwa, wszystkich dowodów i dokumentów, które udowadniają pochodzenie wywiezionych towarów. Dodatkowo dla ustalenia kolejnych okresów rozliczeniowych, a także w celach kontrolnych i ewentualnej weryfikacji eksporter zobowiązany jest do prowadzenia ewidencji wykorzystanych świadectw.

- **Zmiana okoliczności mających wpływ na pochodzenie produktów objętych danym wnioskiem wymaga złożenia nowego wniosku dla uzyskania kolejnych świadectw pochodzenia.**

IV. Kontrola i cofanie upoważnień.

Zgodnie z art. 23 ust. 5 UKC organy celne monitorują warunki, kryteria i obowiązki, które mają być spełnione przez posiadacza decyzji. Jeżeli posiadacz decyzji prowadzi działalność przez okres krótszy niż trzy lata, w pierwszym roku po wydaniu decyzji prowadzone jest ściśle monitorowanie. Oznacza to, że podmioty, którym zostało przyznane upoważnienie do uproszczonego trybu wystawiania świadectw potwierdzających niepreferencyjne pochodzenie towarów podlegają kontroli w zakresie sposobu wykorzystywania takiego upoważnienia. Poza ww. przypadkiem ścisłego monitorowania kontrola taka powinna być przeprowadzana w oparciu o analizę ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów nie posiadających świadectwa AEO. Kontroli podlega prawidłowość dokumentowania pochodzenia pod względem formalnym (np. sposób wypełnienia świadectwa), jak i dokumenty uzasadniające potwierdzenie pochodzenia produktu.

- Podmiot posiadający upoważnienie jest zobowiązany do niezwłocznego zgłoszenia do organu, który je wydał, wszelkich zmian warunków ekonomiczno-technologicznych odnoszących się do produktów wymienionych w upoważnieniu, jakie zaistniały po jego wydaniu, a mających wpływ na ich pochodzenie. Zgłoszeniu podlegają także inne zmiany mające wpływ na treść upoważnienia.

W sprawach unieważnienia, zmiany lub cofnięcia upoważnienia mają zastosowanie przepisy UKC oraz przepisy Ordynacji podatkowej stosowane do postępowań w sprawach celnych. Przykładowo, zgodnie z art. 28 ust. 1 lit. a) UKC, decyzja zostanie cofnięta w przypadku uniemożliwienia lub utrudniania kontroli celnej dotyczącej prawidłowości stosowania uproszczenia.

Z uproszczonego trybu wystawiania świadectw pochodzenia mogą nadal korzystać podmioty, którym przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2016 r. w sprawie świadectwa potwierdzającego niepreferencyjne pochodzenie towaru wydano upoważnienie do stosowania uproszczenia. Organy celne prowadzą w tych sprawach monitorowanie i kontrolę korzystania z przyznanego uproszczenia na takich samych zasadach jak w przypadku upoważnień udzielonych na mocy § 7 ww. rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2016 r.

V. Informacje dodatkowe.

Agencja celna nie może zostać upoważniona do korzystania z uproszczonego trybu wystawiania świadectw pochodzenia z uwagi na niedostateczne gwarancje możliwości zweryfikowania pochodzenia towarów objętych tymi świadectwami. Może natomiast uczestniczyć w realizacji przyznanego eksporterowi uproszczenia na zasadzie wykonywania czynności o charakterze technicznym, na mocy pełnomocnictwa udzielonego jej przez podmiot korzystający z upoważnienia (np. złożenie w urzędzie wypełnionego wniosku o wydanie świadectwa pochodzenia, uczestniczenie w procedurze rozliczenia wystawionych świadectw).

Opisana procedura uproszczonego wystawiania świadectw pochodzenia może mieć również zastosowanie do celów potwierdzania niepreferencyjnego nieunijnego pochodzenia (reeksport). W takim przypadku uzasadnieniem dla pochodzenia towaru wskazanego we wniosku o wydanie świadectw może być poprzedni dowód pochodzenia, kontrakt, faktury, zgłoszenie importowe itd.